

Skadlig belastning på grund av arbetstider ska utredas

Arbetstiderna ska bättre än tidigare beaktas i riskbedömningen. Lagändringen, som trädde i kraft i början av juni, ålägger arbetsgivare att utreda och identifiera riskfaktorer i anslutning till arbetstiderna och bedöma hur arbetstiderna inverkar på arbetstagarnas säkerhet och hälsa.

Med arbetstiderna avses arbets- och vilotiderna, till exempel nattarbete, skiftesarbete, övertidsarbete och tillräckliga vilopausar, men också annan tid då arbetstagaren är bunden vid arbetet. Det här utvidgar uppföljningen av arbetstiderna till branscher där bundenheten vid arbetet är mera omfattande än arbetstiderna. Enligt arbetskyddslagen kan chefer och direktörer inte uteslutas ur bedömningen.

Vad arbetsgivaren ska beakta i fråga om arbetstiderna när utredningen och bedömningen görs varierar enligt arbetets och verksamhetens art. Hit hör till exempel arbetsdagens längd, arbetstagarens möjligheter att själv bestämma arbetsdagens längd, helhetsarbetstiden, övertidsarbete och mängden av det. Dessutom kan tidpunkten då arbetet utförs, möjligheten att förutse arbetstiderna, helhetsbelastningen som bundenheten vid arbetet medför samt arbetstagarnas möjlighet till tillräcklig återhämtning under arbetsdagen och mellan dessa bli föremål för granskning.

Det finns anledning att på arbetsplatsen gå igenom arbetstidsrutiner som i enlighet med motiveringarna för arbetskyddslagen kan medföra risker och olägenheter. Samtidigt utreds om riskerna och olägenheterna på arbetsplatsen har beaktats tillräckligt eller om nya metoder behövs för hanteringen av arbetstidsbelastning.

För bedömningen av riskerna kan arbetsgivaren anlita företagshälsovården som har sakkunskap om före-

byggande och identifiering av ohälsa som beror på avvikande arbetstider.

Metoder för att minska belastningen av arbetstiderna kan i vissa fall vara mycket enkla: man kommer överens om att arbetstagaren inte behöver besvara e-postmeddelanden eller telefonsamtal utanför den ordinarie arbetstiden, i e-posten tas en enhetlig frånavaroanmälan i bruk som informerar om att arbetstagaren inte är anträffbar på sin semester och inte heller läser e-postmeddelandena under semestern och man kommer överens om återhämtning efter resdagar i arbetet. I vissa andra fall kan en minskning av arbetstidsbelastningen förutsätta noggrannare planering, till exempel i fråga om när och med vilka resurser ett visst arbete utförs, hur arbetsturerna roterar och hur långa arbetspass arbetstagarna gör.

I bedömningen av riskerna och olägenheterna i samband med arbetstiderna ska bl.a. beaktas

- arbetsdagarnas längd
- arbetstagarens möjlighet att själv justera arbetsdagens längd
- helhetsarbetstiden
- frekvensen av på varandra följande arbetspass
- roteringsriktningen för arbetspassen
- övertidsarbete och antalet övertidstimmar
- tidpunkt då arbetet ska utföras
- arbetstidernas förutsägbarhet
- helhetsbelastningen som beror på bundenheten vid arbetet (t.ex. restid, förutsättning att besvara arbets e-post och samtal efter den ordinarie arbetstiden)
- arbetstagarens möjlighet till tillräcklig återhämtning under arbetsdagen och mellan arbetsdagarna.

Information om arbetstiderna fås exempel ur

- arbetstidsbokföringen
- enkäter om arbetstider
- ekonomiförvaltningen resedokument.

MERA INFORMATION:

> [Arbetskyddslagen](#)